

Ο Εσταυρωμένος του Φώτη Κόντογλου, μια εικόνα ευλάβειας και πίστης στην παλιά πόλη της Ξάνθης

/ Ορθόδοξες Προβολές

Στο επίκεντρο της κατανυκτικής ατμόσφαιρας της Μεγάλης Πέμπτης, στην παλιά πόλη της Ξάνθης βρίσκεται ένας ξεχωριστός [Εσταυρωμένος](#). Πρόκειται για το έργο του σπουδαίου αγιογράφου και λογοτέχνη [Φώτη Κόντογλου](#). Η μορφή του Χριστού, όπως την απέδωσε ένας από τους σημαντικότερους εκφραστές της ελληνικής καλλιτεχνικής παράδοσης του 20ού αιώνα, δεν αποτελεί απλώς ένα λατρευτικό σύμβολο, αλλά και ένα βαθιά προσωπικό δημιούργημα, που φέρει τη σφραγίδα της πίστης, της έμπνευσης και της εσωτερικής αναζήτησης του καλλιτέχνη.

Σε μία από τις ομορφότερες γειτονιές της παλιάς πόλης της Ξάνθης, πάνω από τη γνωστή πλατεία Αντίκα δεσπόζει η πετρόχτιστη εκκλησία του Αγίου Γεωργίου. Απόψε, δεκάδες πιστοί θα περάσουν κάτω από την είσοδο του επιβλητικού καμπαναριού για να εισέλθουν στον καλαίσθητο ναό και να παρακολουθήσουν την ακολουθία των Αγίων Παθών. Με κατάνυξη και ευλάβεια θα σταθούν μπροστά στον Εσταυρωμένο Χριστό, έργο που φέρει την υπογραφή του μεγάλου Έλληνα

αγιογράφου και λογοτέχνη, Φώτη Κόντογλου.

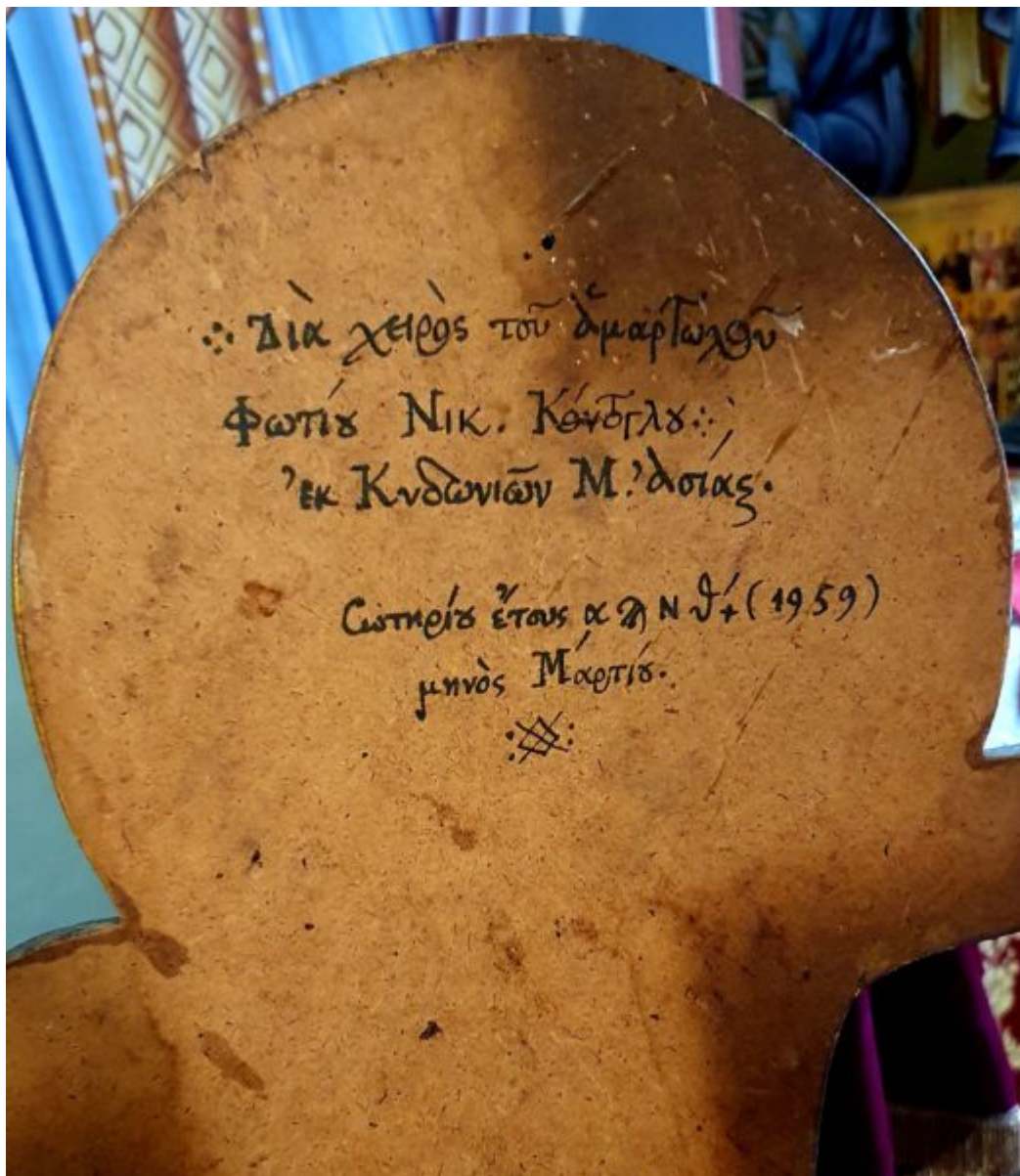
Η ιστορία της εικόνας του Εσταυρωμένου, που φιλοτέχνησε ο Κόντογλου, αποτελεί πολύτιμη προφορική μαρτυρία και ζωντανή ανάμνηση της βαθιάς πίστης και αφοσίωσης ενός από τους σημαντικότερους εκπροσώπους της γενιάς του '30. Τη δεκαετία του 1950, η φήμη του ήταν ευρέως διαδεδομένη και το έργο του αναγνωρισμένο -πιθανότατα αυτός ήταν και ο λόγος που του ανατέθηκε η αγιογράφηση του Εσταυρωμένου.

Η παραγγελία έγινε το 1959 από τον τότε εφημέριο του ναού, πατέρα Μελέτιο. Ωστόσο, ο χρόνος περνούσε και ο καλλιτέχνης καθυστερούσε τόσο να ολοκληρώσει όσο και να αποστείλει το έργο στην Ξάνθη. Παρά τα τηλεγραφήματα και τις πιέσεις που δεχόταν, προφασιζόταν διάφορες δικαιολογίες, αναβάλλοντας συνεχώς την αποστολή.

Συνδυάζοντας την τέχνη με τη βαθιά πίστη

Σύμφωνα με μια προφορική παράδοση, που διασώθηκε από στόμα σε στόμα, ένα γεγονός στάθηκε καθοριστικό για τη μεταφορά της εικόνας στην Ξάνθη. Ο ίδιος ο Φώτης Κόντογλου φέρεται να κατέγραψε ότι του άρεσε τόσο πολύ το έργο, ώστε επιθυμούσε να το κρατήσει. Ωστόσο, είδε στον ύπνο του τον Χριστό, ο οποίος του υπέδειξε να στείλει τον Εσταυρωμένο στην Ξάνθη, όπως είχε υποσχεθεί. Θεωρώντας το όραμα αυτό ως θεία παρέμβαση, αποφάσισε τελικά να αποστείλει το έργο.

Η απόφαση αυτή αποτυπώνεται και στην αφιερωματική επιγραφή στο πίσω μέρος της εικόνας, στο ύψος της κεφαλής και του φωτοστέφανου: «Δια χειρός του αμαρτωλού Φωτίου Νικ. Κόντογλου εκ Κυδωνιών Μ. Ασίας αχΝθ+(1959) μηνός Μαρτίου».

Ο ναός του Αγίου Γεωργίου χτίστηκε το 1835, επί μητροπολίτου Ευγενίου, κατά την περίοδο της Οθωμανικής κυριαρχίας. Όπως και οι περισσότεροι ναοί της παλιάς Ξάνθης, είναι τρίκλιτη βασιλική χωρίς τρούλο. Στην ανέγερσή του συνέβαλαν καθοριστικά οι καπνέμποροι της πόλης.

Το εσωτερικό του ναού εντυπωσιάζει με τον ξύλινο δεσποτικό θρόνο, τον ξυλόγλυπτο άμβωνα με τις παραστάσεις των Ευαγγελιστών και τους κρυστάλλινους πολυελαίους που έχουν μεταφερθεί από τη Ρωσία. Το πυργοειδές κωδωνοστάσιο, που λειτουργεί και ως είσοδο στον προαύλιο χώρο, κατασκευάστηκε το 1927, αρκετά αργότερα από τον αρχικό ναό, καθώς κατά την οθωμανική περίοδο δεν επιτρεπόταν η ανέγερση καμπαναριών.

Στον προαύλιο χώρο ξεχωρίζει επίσης ένα μαρμάρινο νεκρικό μνημείο, αφιερωμένο από τον Σταύρο Δαβίδοβιτς στην μνήμη της συζύγου του Ευθαλίας, καταγόμενης από την Ξάνθη, η οποία πέθανε από χολέρα στο Κίεβο το 1866. Στην ίδια ενορία, λίγα μόλις μέτρα μακριά, βρίσκεται και ο εξίσου εντυπωσιακός πετρόχτιστος ναός του Αγίου Βλασίου, απέναντι από το αρχοντικό όπου πέρασε τα παιδικά του χρόνια ο Μάνος Χατζηδάκης με την οικογένειά του.

Ο Φώτης Κόντογλου γεννήθηκε στις 8 Νοεμβρίου 1895 στο Αϊβαλί της Μικράς Ασίας (Κυδωνίες), με το επώνυμο Αποστολέλης. Στο έργο του, τόσο το λογοτεχνικό όσο και το ζωγραφικό, αναζήτησε την αυθεντική έκφραση της «ελληνικότητας», επιστρέφοντας στις ρίζες της παράδοσης. Υπήρξε κορυφαία μορφή της βυζαντινής εικονογραφίας και συνέβαλε σημαντικά, μεταξύ άλλων, στην αποκατάσταση των τοιχογραφιών του Μυστρά. Μαθητές του υπήρξαν σπουδαίοι καλλιτέχνες, όπως ο Γιάννης Τσαρούχης και ο Νίκος Εγγονόπουλος.

Πέθανε στις 13 Ιουλίου 1965, στον Ευαγγελισμό, από μετεγχειρητική μόλυνση, έπειτα από επέμβαση. Τα τελευταία χρόνια της ζωής του ήταν ιδιαίτερα δύσκολα, καθώς είχε ήδη επιβαρυνθεί σωματικά και ψυχικά μετά από σοβαρό αυτοκινητιστικό ατύχημα το 1963.

(Πηγή: ΑΠΕ-ΜΠΕ)